

نوا آموزان و سنجش آمادگی تحصیلی

مؤلف: جواد فتح آبادی

گامی تارزانگان

نوآموزان

و

سنجش آمادگی تحصیلی

برای ورود به کلاس اول دبستان

ناشر گامی تارزانگان

مؤلف جواد فتح آبادی

طراح جلد و تصویرگر امیرحامد پاژتار

فایده‌های روحی گرافیک و صفحه‌آرا

چاپخانه طلایی

نوبت چاپ ۱۴۰۲ - اول

شمارگان ۱۰ نسخه

شابک ۹۷۸-۶۰۲-۵۴۳۳-۴۷-۲

قیمت ۲۷۵۰۰۰ تومان

کلیه حقوق مادی و معنوی این مجموعه متعلق به انتشارات گامی تارزانگان است. هرگونه برداشت از مطالب این کتاب، اعم از مقاله، جزوه آموزشی، سی‌دی و شبیه‌سازی بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع بوده و پیگرد قانونی دارد.

تلفن دفتر مرکزی نشر: ۰۲۱-۶۶۹۵۴۰۲۰

نشانی دفتر نشر: تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهدای ژاندارمری، پلاک ۹۶

اسکن کن!

ببین چه کتاب‌هایی لازم داری

www.farzaneganbook.ir

مقدمه

طرح سنجش سلامت جسمانی و آمادگی تحصیلی نوآموزان یکی از اقدامات تشخیصی است که پیش از ورود کودکان به دبستان انجام می‌گیرد. هدف عمده این طرح، تشخیص و شناسایی به موقع نارسایی‌های جسمی، ارزیابی وضعیت آمادگی تحصیلی، کمک به بهبود کیفی آموزش و کنترل بعضی از عوامل موثر بر افت تحصیلی است. این طرح از سال ۱۳۷۱ به صورت آزمایشی اجرا گردید و در سال ۱۳۷۵ سراسری شد و وزارت آموزش و پرورش موظف به اجرای آن گردید.

علاوه بر طرح یاد شده، مدارس به ویژه برخی مدارس غیردولتی نیز برای پذیرش نوآموزان، طرح سنجش آمادگی به پایه‌ی اول را اجرا می‌کنند که البته سنجش‌ها در عمل بسیار متنوع و متفاوت است و گاه سلیقه و نظر مدیران و آموزگاران در آن و پذیرش نوآموزان تأثیرگذار است. کودکان ۶ ساله که قصد دارند آموزش رسمی را با ثبت‌نام در پایه‌ی اول آغاز کنند، ویژگی‌ها، دانستنی‌ها و مهارت‌های یکسانی ندارند و از این رو به دو دسته تقسیم می‌شوند.

الف) کودکانی که دوره‌ی پیش دبستانی را در کودکستان‌ها گذرانده‌اند و یا حتی چند سال به کودکستان رفته و مفاهیم و مهارت‌های گوناگونی را از مربیان و محیط آموزشی فرا گرفته‌اند و آمادگی بیشتری برای سازگاری با محیط دبستان و سنجش ورودی دارند.

ب) کودکانی که به دلایلی همچون وضع اجتماعی، اقتصادی خانواده، محرومیت‌های منطقه‌ای و محیطی، به کودکستان نرفته‌اند و آنچه آموخته و تجربه کرده‌اند، در خانه و اجتماع بوده است و مربیان اصلی آن‌ها پدر و مادر و اطرافیان بوده‌اند و می‌دانیم که در غنی بودن محیط، برانگیزاننده و رشد آفرین بودن آن‌ها تفاوت‌های بسیاری وجود دارد و این وضعیت در میزان آمادگی تحصیلی کودک تأثیرگذار است.

با توجه به نقش و تأثیر آموزش‌های پیش از دبستان، در موفقیت و پیشرفت تحصیلی نوآموزان در دبستان، ضرورت دارد آنان آمادگی‌های لازم را با آموزش برخی مفاهیم و مهارت‌ها

کسب کنند. بر این اساس در این کتاب، آزمون‌هایی برای سنجش آمادگی ورود به دبستان تألیف و تنظیم شده است تا شناخت بیشتری از کودک از سوی مربیان، اولیا و آزمونگران به دست آید و آنان با توجه به این شناخت نسبی، برای کاهش مشکلات و تقویت یادگیری و افزایش آمادگی تحصیلی، برنامه‌ریزی و اقدام کنند.

در سنجش آمادگی تحصیلی نوآموزان به میزان رشد وی در حیطه‌های شناختی، زبانی، عاطفی و اجتماعی و نیز توانایی او در فراگیری محتوای آموزشی توجه می‌شود که آزمونگر با مشاهده‌ی دقیق رفتارها و عملکرد نوآموز به آن پی می‌برد و نظر خود را در ملاک‌ها و معیارهای ارزشیابی به صورت کمی و کیفی بیان می‌کند.

• نکته‌هایی درباره‌ی ساختار و محتوای این کتاب و آزمون‌ها •

۱] هر آزمون در ۶ صفحه طراحی و تنظیم شده است و شامل موارد زیر است.

الف) صفحه‌ی آغازین که به نوعی آزمونی عملکردی است و کودک کار را با مشاهده‌ی تصاویر یا یک تصویر بزرگ آغاز می‌کند. تصویرخوانی، مشاهده‌ی دقیق، درک موضوع تصاویر، توجه به جزئیات، گوش دادن به دستور کار و پرسش‌ها و گفتار، رگه با آزمونگر یا مربی از جمله اهداف این فعالیت است.

فعالیت‌های بعدی این صفحه به مهارت دست‌ورزی، درک مفاهیم، دقت دیداری و توجه به تفاوت‌ها و شباهت‌ها، دسته‌بندی و تشخیص مفاهیم اختصاص دارد.

ب) صفحات دوم تا پنجم شامل پرسش‌های مرتبط با مفاهیم ریاضی، علوم تجربی و بهداشت، اجتماعی و اخلاقی، هوش، هنر و خلاقیت است که انتظار می‌رود کودکان در کودکان‌ستان‌ها یا در طول زندگی خویش و در خانواده و ارتباط با اطرافیان آموخته باشند. بسیاری از این پرسش‌ها و فعالیت‌ها، از سوی کودکان به صورت مستقیم تجربه شده است.

پ) صفحه‌ی ششم یا پایانی هر آزمون به دانستنی‌های عمومی، فعالیت‌های جسمی-حرکتی و بازی‌های آموزشی اختصاص دارد که به دلیل گستردگی مفاهیم و موضوعات، در هر آزمون

به مواردی از آن‌ها اشاره شده است.

جدول جمع‌بندی سنجش عملکرد کودک، پایان‌بخش این صفحه است که آزمونگر یا مربی بر اساس مشاهدات و پرسش‌ها و فعالیت‌های کودک، نظر خود را اعلام می‌کند. این جدول به اولیا و مربیان و کارشناسان یاری می‌رساند تا به تجدید نظر در برنامه‌ها و روش‌های آموزشی بپردازند و با توجه به نیازهای کودک، فعالیت‌های مناسبی را برای کاهش مشکلات و کاستی‌ها تنظیم و اجرا کنند.

۲) آزمون را زمانی اجرا کنید که کودک آمادگی لازم روحی و جسمی را داشته باشد. چنانچه کودک با آزمونگر و محیط آشنا نیست، ضرورت دارد ابتدا ارتباط کلامی و عاطفی مناسب با وی برقرار گردد و محیط و فضایی صمیمی و آرام ایجاد شود.

۳) حضور یکی از اولیا یا یک فرد آشنا با کودک، در جلسه‌ی سنجش، موجب کاهش اضطراب و آرامش او می‌شود و همکاری با آزمونگر را تسهیل می‌کند.

۴) پرسش‌های هر آزمون، هوش کودک یا همه‌ی ویژگی‌های جسمی، شناختی، زبانی، عاطفی و اجتماعی او را نمی‌سنجد بلکه به سنجش میزان یادگیری کودک از برخی مفاهیم مورد نیاز برای ورود به پایه‌ی اول می‌پردازد و چنانچه کودک نتوانست انتظار لازم را برآورده کند، با برنامه‌ریزی و همراهی اولیا و تمرین و آموزش، کودک آن‌ها را خواهد آموخت و فرصت کافی تا شروع پایه‌ی اول وجود خواهد داشت. لذا از سرزنش، پرخاش و تحقیر کودک بر اساس عملکرد وی جداً پرهیزید.

۵) پرسش‌ها و دستور کارها با زبانی ساده و روان نوشته شده است. هر جا لازم است توضیح تکمیلی درباره‌ی پرسش ارائه کنید و مطمئن شوید کودک؛ دستور کار را درک کرده است.

۶) در آزمون‌ها، پرسش‌ها و فعالیت‌های خواسته شده، فقط برای سنجش دانش کودک نیست بلکه به دیگر ابعاد رشد نظیر رشد عاطفی، جسمی، اجتماعی، اخلاقی و کلامی و مهارت‌های زندگی نیز توجه دارد.

۷ در پاورقی صفحات آزمون، ضمن بیان اهداف پرسش و فعالیت‌ها، نکته‌ها و توصیه‌های آموزشی-تربیتی آورده شده است که راهنمای خوبی برای آزمونگر، مربی و اولیای محترم خواهد بود.

۸ استفاده از ابزار و وسایل در دسترس و آشنا برای فعالیت‌های علمی کودک، به ویژه دست‌ورزی‌ها، درک و ادامه‌ی الگوها، نمایش خلاق و گفت‌وگوهای نمایشی توصیه می‌گردد.

۹ زمان سنجش نباید خیلی طولانی باشد و موجب خستگی، عدم همکاری و نگرش منفی کودک به آموزش و یادگیری شود. در صورت لزوم، فرصت استراحت و خوردن و آشامیدن مختصر را در نظر بگیرید.

۱۰ در پایان هر آزمون، آزمونگر با بررسی پرسش‌ها و پاسخ‌های کودک و محاسبه‌ی امتیازات، جدول پایانی سنجش عملکرد را کامل کند و توصیه‌ها و پیشنهادها را ضروری را یادداشت کند. این اطلاعات شناخت بیشتری را برای مربیان، اولیا و معلمان پایه‌ی اول فراهم می‌آورد.

۱۱ با توجه به هر پرسش در صفحه‌ی نخست و صفحات بعدی می‌توان یک امتیاز در نظر گرفت و در پایان آن‌ها را شمارش کرد. مثلاً اگر فعالیت یا پرسشی سه قسمتی باشد، برای هر قسمت یک امتیاز می‌توان محاسبه کرد و در مربوطه علامت زد.

امید است این آزمون‌ها، در سنجش میزان آمادگی ورود به پایه‌ی اول به کار آید و موجب افزایش کیفی آموزش‌ها و مهارت‌های کودکان گردد. پیشاپیش از حسن توجه و ارائه‌ی پیشنهادها و نظرات سازنده‌ی شما مخاطبان ارجمند سپاسگزارم.

پیروز و بهروز باشید

جواد فتح‌آبادی

سخنی با اولیا و مربیان گرامی

از نظر پژوهشگران پنج حوزه‌ی اصلی رشد کودک عبارتند از: رشد زبانی، شناختی، جسمانی-حرکتی، خودیاری‌گری و اجتماعی-عاطفی که هر یک دارای زیربخش‌هایی هستند. ضرورت دارد خانواده‌ها و نهادهای اجتماعی-فرهنگی از جمله آموزش و پرورش برای رشد و بالندگی کودکان، برنامه‌ای اساسی و عملی داشته باشد تا آنان در مسیر رشد، توانایی‌های درونی و پنهان خود را آشکار سازند و مهارت‌های لازم را برای زندگی بهتر و کیفی‌تر کسب کنند.

اجرای برنامه‌ی سنجش آمادگی ورود به دبستان به منظور شناخت و درک بیشتر از مراحل و مسیر رشد کودکان از سوی وزارت آموزش و پرورش انجام می‌گیرد اما در کنار آن برخی مدارس نیز به صورت غیررسمی اقدام به برگزاری جلسه یا جلسات سنجش آمادگی ورود به دبستان می‌کنند که گاه عدم آشنایی آنان با شیوه‌های سنجش و فراهم آوردن شرایط، به کودکان صفات غیرواقعی به لحاظ آموزشی، عاطفی و روانی و اجتماعی می‌دهند و اضطراب و نگرانی در کودکان و خانواده‌ها ایجاد می‌کنند. به همین جهت لازم است اولیای گرامی و مربیان با بعضی مسائل مرتبط با سنجش آمادگی تحصیلی نوآموزان در ورود به کلاس اول آشنا شوند.

تألیف این مجموعه تلاشی در این جهت بوده است.